

Asia: VN/144/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Esityksen tavoitteena on parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella työhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää työnhakijan opintojen vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Esityksen tarkoituksena on myös sujuvoittaa työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyprosessia ja turvata työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä.

Into pitää lain tavoitteita kannatettavina. Into lausuu työpajatoiminnan ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien näkökulmasta.

Työpajoilla tehdään osaamisen tunnistamista ja yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa osaamisen tunnustamista. Työpajoilla on pitkät perinteet yhteistyöstä koulutuksen järjestäjien kanssa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Työpajat tarjoavat mahdollisuuden opiskella tutkinnon osia tai jopa kokonaisia tutkintoja koulutuksen järjestäjän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Työpaja on valmennusyhteisö, joka vahvistaa hyvinvointia, tunnistaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Työpajatoiminta vahvistaa valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Valmennus työpajalla on tavoitteellista, valmentautujan tarpeiden mukaista tukemista sekä taitojen ja osaamisen kehittämistä.

Työpajat on tunnistettu oppivelvollisuuslaissa muuna oppimisympäristönä, jossa tarjotaan valmennuksellista tukea ja oppimiselle rakentuvia oppimisympäristöjä. Tästä hyötyvät erityisesti tukea tarvitsevat opiskelijat, mutta myös uudelleen kouluttautuvat aikuiset. Koulutusta voi suorittaa

paitsi oppilaitosmuotoisesti myös työpajalla tai oppisopimuksella työelämässä. Työpajat ovat ja tulee jatkossa nähdä yhä tärkeämpinä yhteistyökumppaneina koulutuksen järjestäjille elämönhallintataitojen ja oppimisvalmiuksien kehittämisessä sekä tutkinnon osien suorittamisessa.

Opiskelua koskevilla poikkeuksilla todetaan, että nykyistä vastaavasti mitkä tahansa opinnot olisi mahdollista osoittaa sivutoimiksi vähintään kuuden kuukauden opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella. Into nostaa esiin, että tältä osin tulisi harkita, että työpajatoiminnan puitteissa suoritetut jaksot olisi mahdollista rinnastaa vakiintuneeseen työssäoloon. Työpajatoiminnan opinnollistaminen mahdollistaa sekä työnteon että opiskelun yksilön kannalta suotuisissa olosuhteissa, mutta toistaiseksi huolena on joissain tapauksissa ollut yksilön toimeentulon varmistaminen.

Into kannattaa ehdotusta, jossa työttömyysturvalaissa säädettäisiin, että työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät estäisi työttömyysetuuden saamista, jos työttömyys johtuu työnhakijasta riippumattomasta syystä.

Vaikutuksissa oppilaitoksiin ja opintojen kysyntään todetaan, että vaikka ehdotettu muutos vaikuttaisi työttömien työnhakijoiden joukossa halukkuuteen suorittaa työttömyysaikana sivutoimisia opintoja, ei tämä välttämättä ja ainakaan lyhyellä aikavälillä vaikuta koulutuspaikkojen tarjontaan. Into pitää tärkeänä, että myös pidemmän aikavälin vaikutuksia tulee huomioida. Työpajatoiminnan opinnollistamisen (ammattillisen koulutuksen järjestäjien ja työpajojen yhteistyö) kannalta alueille saattaa syntyä ei-toivottuja eroja, jotka heikentävät yksilöiden tasavertaisia mahdollisuuksia.

Into nostaa jälleen esiin, että työpajojen laatimat osaamistodistukset on saatava myös Koski-tietokantaan. Yksilön kannalta tämä edistäisi mm. ammatillisen koulutuksen aloittamista.

Lausuttavaa luonnoksen työttömyysturvalakia koskevista muutosesityksistä

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Ehdotuksessa todetaan, että opintoja, jotka eivät jatkossa vaikuttaisi työttömyysetuuden saamiseen olisivat esimerkiksi erilaiset lyhyehköt kurssit, koulutukset, pätevyitysmiskoulutukset ja opinnot kansalaisopistossa sekä vähäiset opinnot avoimessa korkeakoulussa. Into nostaa esiin, että ammatillisten tutkinnon osien tulisi kuulua tähän joukkoon, koska ne ovat monesti laajuudeltaan verrattavissa edellä mainittuun joukkoon. Työpajatoiminnassa korostuvat erityisesti ammatillisten tutkinnon osien suorittaminen, joten lisäys ehdotukseen on tarkoituksenmukainen. Yksilön työllistymisen kannalta ammatillisella osaamisella on myös suurin merkitys.

Lausuttavaa työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessista ja työnhakuvelvollisuudesta

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli astui voimaan hetki sitten. Työnhakukeskustelun ja täydentävän työnhakukeskusteluun on tulossa poikkeuksia työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja arviolta yli kuukauden ajan opiskelevien osalta siten, että keskustelut koskisivat vain koulutusta vaikka olevia työnhakijoita. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat eniten tukea ja ohjausta työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi. Perusteltua on suunnata resurssit sitä eniten tarvitseville.

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset. Esityksen mukaan työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevia työnhakijoita koskeva alennettu työnhakuvelvollisuus rajattaisiin koskemaan vain omaehtoisia opintoja opiskelevia koulutusta vailla olevia työnhakijoita. Työnhakijan työllistymissuunnitelmaan sisällytettäisiin nykyistä vastaavasti opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana hänen tulisi hakea kolmea työmahdollisuutta. Muut kuin koulutusta vailla olevat työnhakijat, jotka suorittavat työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja yli kuukauden, tulisi lähtökohtaisesti hakea neljää työmahdollisuutta kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana ellei työnhakuvelvollisuutta alennettaisi tai jätettäisi asettamatta.

Into katsoo, että koulutuksessa tulisi keskittyä osaamisen kerryttämiseen ja opiskeluun erityisesti koulutusta vailla olevien työnhakijoiden osalta, jotta he voivat keskittyä oman osaamisen kartuttamiseen. Työnhakuvelvollisuuden olisi hyvä astua voimaan vasta omaehtoisten opintojen loppuvaiheessa tätä osaamista vastaavaan työnhakuun.

Lausuttavaa opiskelua koskevasta työttömyysturvan käsittelyprosessista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään.

Yksilön kannalta käsittelyprosessin pitää olla mahdollisimman helposti ymmärrettävä ja läpinäkyvä. Työpajojen valmentautajat ja heitä ohjaavat valmentajat ovat opinnollistamisen yhteydessä monesti kokeneet prosessit hankaliksi. Päätöksissä on myös ollut alueellista vaihtelua. Tältä osin Into toivoo TE-palvelujen, Kelan ja muiden olennaisten toimijoiden saumattomampaa yhteistyötä ja riittävän helposti ymmärrettäviä säädöksiä.

Into kannattaa muutosta, jossa Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla toimialueellaan ja kokeilualueiden kunnilla on xx alkaen mahdollisuus antaa työvoimapoliittinen lausunto työnhakijan opinnoista tilanteissa, joihin ei liity harkintaa sekä opinnoista, joiden kokonaislaajuus on vähemmän kuin työttömyysturvalaissa säädetty opintojen laajuuden perusteella arvioitavien opintojen päätoimisuutta osoittava laajuus. Esityksessä ehdotettu muutos vapauttaisi työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueiden kuntien asiantuntijoiden työaikaa muihin tehtäviin, kuten työnhakijan muuhun palveluprosessiin sekä muuhun asiakaspalveluun.

Tuure Herttaliisa
Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry